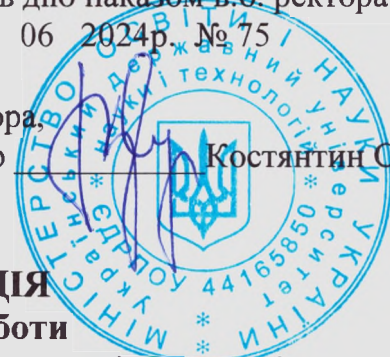

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням вченої ради УДУНТ
від «29» 05 2024р. № 10

Уведено в дію наказом в.о. ректора
від «05» 06 2024р. № 75

В.о. ректора,
професор **Костянтин СУХИЙ**

КОНЦЕПЦІЯ
виховної роботи
в Українському державному університеті
науки і технологій
на 2024–2030 роки

1. Загальні положення

1.1. Концепція – система поглядів, те або інше розуміння явищ і процесів; єдиний, визначальний задум. Концепція виховної роботи в Українському державному університеті науки і технологій (далі – Університет) – складна, цілеспрямована, відкрита динамічна система, що повно і всебічно розкриває сутність, зміст, особливості, а також технологію оперування виховним процесом в Університеті в умовах сучасної освіти; візія ефективних шляхів формування позитивного соціального досвіду, світоглядних позицій і ціннісних орієнтирів здобувачів вищої освіти на основі патріотизму, духовних, моральних і культурних засад життя українського народу, координації взаємодії всіх учасників освітнього процесу в Університеті.

1.2. Концепція виховної роботи (далі – Концепція) передбачає орієнтацію на Людину, її духовну культуру, виховання ціннісного ставлення до соціального оточення та самої себе, національно свідомого, високоосвіченого, толерантного, життєво компетентного й соціально відповідального, патріотично налаштованого громадянина, здатного до саморозвитку та самовдосконалення в особистісному та професійному плані. Концепція є підґрунтям для розроблення і провадження різних форм виховної діяльності, розроблення положень, програм і планів виховної роботи кураторів.

1.3. Концепція сприяє утвердженню Університету в освітньому просторі України як важливої соціокультурної системи, функції якої не обмежуються підготовкою людини до професійної діяльності. Концепцію потрібно розглядати як засіб трансляції та відтворення культурних норм, цінностей, ідей, як простір генерування суспільного світогляду здобувачів вищої освіти.

1.4. Доцільність та потреба в розробленні та імплементації Концепції виховної роботи в освітній процес Університету зумовлюється тим, що навчання, яке позбавлено духовно-моральної складової і яке орієнтується лише на передачу максимального обсягу знань та освоєння технологій, не забезпечує

професійної успішності здобувачів вищої освіти, їхньої соціальної адаптації та інтеграції й неминуче спричиняє кризу соціально-культурної та особистісної ідентичності.

1.5. Потребу у впровадженні оновлених підходів до виховної роботи та методів її провадження зумовлено необхідністю приведення виховного впливу у відповідність до нової системи ціннісних орієнтацій та соціальних нормативів, які визначають духовний розвиток України в третьому тисячолітті. Саме людина, її права та обов'язки, запитають перебувати у центрі уваги держави та суспільства.

1.6. Стратегічною метою демократичної держави є ідея олюднення всього простору соціальних відносин. Домінують тенденцією виховного впливу є свідомо діяльність здобувачів вищої освіти, які керуються критеріями знання, професіоналізму, усвідомленням власної відповідальності як за себе, так і за суспільство в цілому. Саме через виховну роботу у вищій школі формується нова генерація української інтелігенції, ядро національної інтелектуальної еліти, цінності, цілі та дії якої безпосередньо вливатимуть на майбутнє України та її позиціонування в глобальному світоустрої й її європейському осередку (ЄС).

1.7. Особливе значення має виховна робота для суспільства, яке відчуває на собі тягар кризових негараздів. Повномасштабна війна проти України, загострення соціально- й політико-економічних проблем, недосконалість правової та нормативної бази, відсутність дієвих механізмів державної підтримки молоді в період її соціального становлення та розвитку негативно позначилися на матеріальному стані, здоров'ї, фізичному та духовному розвитку молодих громадян, спричинили загострення криміногенної ситуації, зростання безробіття серед молоді та посили її міграційну мобільність тощо.

1.8. Підставою для здійснення виховного процесу в Університеті є система загальнодержавних актів, які регулюють широке коло суспільних відносин; предмет нормативно-правового забезпечення виховного процесу в Університеті складають його цілі, принципи, завдання, форми та методи, правовий статус суб'єктів у цій сфері, порядок взаємодії між ними, контроль за якістю виховного процесу та організаційно-правові основи його забезпечення.

1.9. Концепція виховної роботи на 2024–2030 роки в Університеті базується на положеннях Закону України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII), Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2020–2025 роки (Указ Президента України від 18.05.2019 № 286/2019), Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641), Додатку до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.07.2019 № 1038) «Заходи щодо реалізації концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України», Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Національній стратегії державної молодіжної політики на період до 2030 року, Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки (від 23.02.2022 № 286-р), Кодексі доброчесності Університету.

2. Мета і завдання виховної роботи

2.1. *Мета виховної роботи* передбачає *формування* національно-культурної громадянської ідентичності, національно-патріотичного світогляду здобувачів вищої освіти, збереження та розвитку суспільно-державницьких та духовно-моральних цінностей українського народу; готовності здобувачів вищої освіти до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України; *формування* не лише освіченої особистості студента з широким світоглядом, а людини всебічно розвиненої, цілісної, мислячої, діяльної, творчої, соціально відповідальної й небайдужої до проблем інших, яка керується в житті загальнолюдськими цінностями; *формування* духовної й екологічної культури свідомого громадянина-патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття представниками молодого покоління національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

2.2. Зміст виховної діяльності вибудовується відповідно до ключових ліній: ціннісне ставлення здобувачів вищої освіти до себе, родини, інших людей; ціннісне ставлення до суспільства та держави; ціннісне ставлення до легальних праці та підприємництва; ціннісне ставлення до природно-екологічного середовища, ціннісне ставлення до історії Української держави-нації, її культурно-мистецьких надбань.

2.3. Демократичні засади освітнього процесу проявляються в трьох основних напрямках – *управлінському*, що зумовлює розвиток студентського самоуправління; *змістовому*, що передбачає право здобувачів вищої освіти на визначення змісту освіти, вибір навчальних дисциплін і навіть викладача; *процесуальному*, що передбачає демократичні студентоцентровані зміни у взаємодіях та взаємостосунках здобувачів вищої освіти: викладач – студент/курсант, студент/курсант – студент(и)/курсант(и) і студент/курсант – навчально-виховний процес. *Управлінський* напрям передбачає виховання співтворчості й співпраці студента/курсанта й викладача; *змістовний* – виховання у студентів почуття толерантності, взаємоповаги і взаємопід-тримки, розвиток навичок соціальних комунікації; *процесуальний* – виховання високого рівня особистої відповідальності студентів/курсантів за якість навчання, майбутній особистісний та професійний саморозвиток.

2.4. Завдання Концепції виховної роботи:

– бути підґрунтям для створення умов щодо професійного та особистісного саморозвитку здобувачів вищої освіти;

– бути орієнтиром у запобіганні перетворенню інформаційного простору на поле маніпуляцій суспільною свідомістю, продукування ціннісної дезорієнтації;

здійснювати опосередкований вплив на проведення інформаційно-просвітницької, культурно-виховної роботи серед здобувачів вищої освіти, на розвиток їхніх творчих та інтелектуальних здібностей;

– для кураторів стати орієнтиром в організації роботи в академічних групах здобувачів вищої освіти (участь у навчально-виховних і громадських,

культурно-освітніх і культурно-виховних заходах групи; робота з активом академічної групи, індивідуальна виховна робота зі здобувачами вищої освіти та тими, які проживають у гуртожитках).

3. Напрями виховання

3.1. Виховна робота ґрунтується на таких напрямках виховання:

- національно-патріотичне виховання;
- духовне та моральне виховання;
- правове виховання;
- виховання культури особистості: культури поведінки та спілкування, культури навчальної та науково-дослідницької діяльності, екологічної та інформаційної культури;
- екологічне виховання;
- фізичне виховання;
- естетичне виховання.

А також передбачаються такі напрями виховної діяльності: організаційно-методичне забезпечення виховного процесу; заходи з адаптації студентів I-го курсу до умов навчання в Університеті; культурно-просвітницька робота та організація студентського дозвілля; культурно-просвітницька робота науково-технічної бібліотеки; оздоровчо-спортивна робота; матеріально-технічне забезпечення виховного процесу; робота з іноземними здобувачами вищої освіти та здобувачами Регіонального центру вищої освіти осіб з інвалідністю; робота кураторів; гуманізація та гуманітаризація освітнього процесу; соціально-психологічний супровід освітнього процесу; робота органів студентського самоврядування.

3.2. Гуманітарна освіта забезпечується через змістовний розгляд в навчальних дисциплінах такого: національне відродження в контексті історичного досвіду, національна історична пам'ять: теорія націй, етно-національних відносин (етнічна територія українського народу, Батьківщини, етнічність, національна гідність, свідомість, ідеали, європейський вибір), державно-правові аспекти національного відродження, проблеми етно-національної політики, духовно-культурне відродження, національне виховання.

3.3. Важлива функція гуманітарної освіти – виховання у здобувачів вищої освіти високих гуманістичних якостей: людяності, поваги до людей, людської гідності, культури спілкування цивілізованого співжиття. Основними структурними елементами гуманітарної освіти є: українознавча підготовка, еколого-природнича підготовка, економічна підготовка, правова освіта щодо поваги до інтелектуальної власності й академічної доброчесності, етична та естетична освіта, система знань та навичок здорового способу життя.

4. Зміст виховання та структура виховної роботи

4.1. Зміст сучасного виховання становить система цінностей:

1. Метацінності: людське життя, свобода, права людини.

2. Загальнолюдські цінності: воля, справедливість, честь і гідність, щастя, благополуччя, визнання.

3. Національні цінності: патріотизм, добро, краса, народність, духовність.

4. Державні цінності: гімн, герб, прапор, територія, загальна історія.

5. Сімейні цінності: родина, здоров'я, добробут, діти.

6. Духовно-культурні цінності освіти: творчий потенціал, інтелект, харизма, відповідальність, дисциплінованість, цілеспрямованість, уміння зацікавити, правильно висловлювати свої думки та дискутувати; розвиток мислення та здатності мислити самостійно; уміння прийти на допомогу, толерантне й шанобливе ставлення до оточення, повага до думки інших осіб.

4.2. Структура виховної роботи:

- система традиційних заходів в Університеті;
- виховна робота в академічних групах та на факультетах;
- культурно-виховна робота органів студентського самоврядування;
- організаційно-виховна робота в гуртожитках;
- культурно-просвітницька, професійно орієнтована робота в палаці культури студентів, студентському клубі, бібліотеці та спортивних секціях;
- індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти.

4.3. Для здобувача вищої освіти як суб'єкта виховного впливу:

- зміст освіти має бути наповнений культурними сенсами і загальнолюдськими цінностями;
- педагогічні засоби, форми і методи освітнього процесу мають бути спрямовані на розвиток позитивних властивостей особистості, на самопізнання;
- підготовка як професіонала й особистості має відбуватися в особливому культурно-виховному просторі, у якому є всі підстави для вільного вибору особистістю способів самореалізації та її культурного саморозвитку;
- патріотична й духовно-культурна домінанти Концепції мають бути націлені на виховання відповідальної особистості, яка плекає любов до Батьківщини та бажання її захистити й зберегти, духовно-культурні цінності, здатна до самоосвіти й саморозвитку, уміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, застосовувати здобуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни;
- мають бути напрацьовані ефективні виховні технології в Університеті, які сприятимуть виконанню виховних завдань.

5. Виховна інфраструктура, засоби виховання в Університеті

5.1. Для організації виховного процесу в Університеті функціонує відповідна інфраструктура: ректор, проректор з навчально-виховної роботи та гуманітарної політики, директори інститутів, заступники директорів інститутів/деканів факультетів із виховної роботи, деканати, професорсько-викладацький колектив, куратори академічних груп, студентська рада Університету, студентські ради факультетів, студентські ради гуртожитків, наукові бібліотеки, клуби, студентські спортивні об'єднання, колективи художньої самодіяльності, соціальні служби тощо.

5.2. Організацію виховного процесу здійснюють структурні підрозділи Університету (факультети, кафедри, відділення, центри, клуби тощо).

5.3. Очолює організацію виховної роботи в Університеті проректор з навчально-виховної роботи та гуманітарної політики, який несе персональну відповідальність за виконання покладених завдань.

Організацію виховної роботи на факультетах та в інститутах покладено на заступників директорів інститутів, заступників деканів факультетів з виховної роботи.

Ректорат, директорати, деканати тісно співпрацюють з підрозділами та службами Університету щодо питань, пов'язаних з підтримкою виховної діяльності та виконанням покладених на них завдань і функцій.

5.4. Роботу всіх учасників інфраструктури підпорядковано і об'єднано загальними принципами виховної роботи, серед яких – системність, послідовність і наступність, єдність логічного, історичного, національного і загальнолюдського у вихованні, принцип гуманітаризації і гуманізації освітнього процесу, співробітництва і партнерства у взаємодії між викладачами і здобувачами вищої освіти, принцип індивідуального підходу у вихованні тощо.

5.5. Виховна інфраструктура Університету визначає пріоритетність та ефективність тих виховних засобів, які є в арсеналі проректора, директорів інститутів, деканів факультетів, кураторів, викладачів та інших учасників навчально-виховного процесу. Серед них – сам заклад, його імідж, популярність, внутрішнє оздоблення рекреацій, де виховну функцію виконує тематичне оформлення та його стан. Здобувачі вищої освіти мають пишатися тим, що здобувають освіту в такому закладі, знати його історію, популяризувати, примножувати шану Університету.

5.6. Виховними засобами в Університеті є: сам зміст освіти, його технічно-науковий і гуманітарний цикл навчальних дисциплін; інтерактивні методи і технології навчання, особливості організації освітнього процесу в цілому; слово і приклад викладача, куратора; зв'язок наукових знань з життям, переконливі життєві приклади; а також студентський колектив, що розпочинає своє функціонування з академічної групи, продовжується колективом здобувачів вищої освіти курсу, факультету, інституту й Університету в цілому.

6. Шляхи реалізації концепції

6.1. На загальноуніверситетському рівні:

– координація і моніторинг якості виховної роботи в Університеті (голова Ради з питань соціально-гуманітарної політики та виховної роботи);

– організація Дня кар'єри зі стейкхолдерами, зустрічей з успішними людьми в різних сферах економічної діяльності (голова Ради з питань соціально-гуманітарної політики та виховної роботи, декани факультетів);

– підготовка методичних матеріалів з виховної роботи в Університеті (Рада з питань соціально-гуманітарної політики та виховної роботи, відділ з організації виховної роботи зі студентами);

- проведення семінарів з підвищення педагогічної майстерності кураторів академічних груп (Рада з питань соціально-гуманітарної політики та виховної роботи);

- організація та проведення культурно-просвітницьких заходів: День знань, фестивалі творчості, День захисника України та ін. (Рада з питань соціально-гуманітарної політики та виховної роботи, палац культури студентів, студентський клуб, франкомовний центр Університетського розвитку, центр студентської творчості, концерт-студія «Єднаймося»);

- упровадження навчальних дисциплін духовно-морального спрямування як основи формування особистості та підґрунтя для національно-патріотичного виховання, які виходять з традицій українського державотворення;

- організація спортивних заходів, спрямованих на утвердження здорового способу життя здобувачів вищої освіти та професорсько-викладацького складу (кафедра фізичного виховання, спортивний клуб);

- популяризація кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, героїчного минулого і сучасного українського народу, досягнень Університету і здобувачів вищої освіти зокрема (наукова бібліотека, «Вісник куратора»);

- діагностика інтересів, потреб, побажань здобувачів вищої освіти на підставі соціологічних опитувань (відділ з організації виховної роботи зі студентами).

6.2. На рівні факультетів:

- створення умов для активної участі здобувачів вищої освіти у громадській, науковій, культурно-просвітницькій, спортивній діяльності (декани факультетів та їх заступники з виховної роботи);

- організація та проведення культурно-просвітницьких заходів на факультеті, індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти (заступник декана з виховної роботи);

- стимулювання викладачів-кураторів до творчої, інноваційної організації виховної роботи (декани факультетів, заступники деканів з виховної роботи);

- моніторинг якості виховної роботи, контроль і оцінювання її ефективності на рівні факультету (декани факультетів).

6.3. На рівні кураторів академічних груп:

- планування, організація та проведення групової та індивідуальної виховної роботи зі здобувачами вищої освіти;

- співпраця зі здобувачами вищої освіти, виявлення їх інтересів, нахилів, допомога у формуванні активу групи; сприяння розвитку та самоврядуванню, співпраця з активом групи та органами студентського самоврядування, надання їм допомоги в організації роботи;

- здійснення педагогічного контролю за навчальним процесом у групі, за дотриманням здобувачами вищої освіти моральних і етичних норм поведінки, вимог Статуту і Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету;

- підвищення педагогічної майстерності, оволодіння інноваційними технологіями виховання особистості.

6.4. На рівні професорсько-викладацького складу:

- реалізація виховних цілей навчального процесу;
- стимулювання здобувачів вищої освіти до навчання, саморозвитку та самовдосконалення через наукову роботу;
- особистий досвід професійної діяльності викладача як приклад для здобувачів вищої освіти;
- підвищення педагогічної майстерності.

6.5. На рівні студентського самоврядування:

- забезпечення і захист прав та законних інтересів здобувачів вищої освіти;
- створення умов для самореалізації особистості здобувачів вищої освіти і формування у них організаторських навичок, лідерських якостей, відповідальності за результат своєї праці тощо;
- удосконалення навчально-виховного процесу;
- забезпечення виховання духовності та культури здобувачів вищої освіти, зростання в них соціальної активності.

7. Умови реалізації концепції виховної роботи в Університеті

7.1. Концепція буде ефективною, якщо:

- розширити виховний простір Університету через створення нових клубів, гуртків культурно-професійного спрямування;
- змінити докорінно проведення виховних заходів, узявши за основу проектну діяльність здобувачів вищої освіти та безпосередню їх участь в організації культурно-просвітницьких заходів;
- увести положення Концепції до стратегії освітнього, наукового та інноваційного розвитку Університету; планів Ради з виховної роботи в цілому, відділу з організації виховної роботи зі здобувачами вищої освіти, заступників деканів з виховної роботи, кураторів академічних груп;
- підвищувати постійно професійну майстерність та професійну компетентність кураторів та викладачів через створення продуктивної науково-методичної системи;
- організовувати та проводити науково-методичні конференції, семінари, наради тощо ініціативних груп з проблем формування професійної культури здобувачів вищої освіти;
- упроваджувати інноваційні виховні технології, що сприятимуть формуванню духовно-культурної, патріотичної особистості;
- організовувати семінари, науково-методичні конференції, круглі столи, тренінги тощо з ефективною організації виховної роботи в Університеті;
- утілювати на практиці якісно нові підходи до організації виховної роботи зі здобувачами вищої освіти;
- підготувати організаційно-методичне забезпечення для вивчення та узагальнення досвіду виховної діяльності в інших закладах вищої освіти;
- активізувати активний міжінститутський, між вишівський обмін новими підходами, формами і методами виховної діяльності;

– розглядати питання реалізації Концепції на засіданнях Ради з виховної роботи, ректорату, вченої ради Університету, Ради з соціально-гуманітарної політики і виховання, рад факультетів;

– проводити моніторинг способу життя здобувачів вищої освіти, анкетування всіх учасників навчально-виховного процесу;

– здійснювати активне залучення до виховної діяльності органів студентського самоврядування Університету;

– співпрацювати з органами державної влади, місцевим самоврядуванням, громадськими організаціями.

Розробники:

Голова Ради з питань
соціально-гуманітарної політики
та виховної роботи УДУНТ,
доктор наук з державного управління,
професор

Галина Євсєєва

Член Ради з питань
соціально-гуманітарної політики
та виховної роботи УДУНТ:

доктор педагогічних наук,
професор

Ольга Лучанінова

доктор економічних наук,
професор

Олена Завгородня

кандидат технічних наук,
доцент

Олеся Харченко